

Molukkers in Marum

Lessenserie

Deel 1

Oorlog in de Molukken, 1945-1950

Eli Soumokil

3 februari 1948, Jakarta
11 augustus 2021, Marum

Molukken

- Bewoners eilandengroep in Indonesië
- Onderdeel van **Nederlands-Indië**
- Godsdienst: klein deel Islamitisch, groot deel protestants.

KNIL: Koninklijk Nederlands- Indisch Leger

Indonesische onafhankelijkheidsoorlog in het kort

- 1945: Einde Tweede Wereldoorlog
- Bestuurlijke problemen Nederlands-Indië
- 1945-49: Indonesische onafhankelijkheidsoorlog

KNIL in de oorlog

3-8-2025

Indonesië onafhankelijk

Molukse republiek

- Na 1949; Molukse gemeenschap eigen land; **Republiek der Zuid-Molukken (RMS)**
- Indonesië was het hier niet mee eens, willen RMS bij Indonesië; **oorlog**

Indonesië won; einde van de RMS.

Opdracht Indonesië

Stap 1

- Tijdkaarten sorteren
- Sorteert deze 6 tijdkaarten van oud naar nieuw

Stap 2

- Kies 1 gebeurtenis en bespreek het
- Wat gebeurde er?
- Was dit goed of slecht voor de gewone Indonesiërs?

Stap 3

- Schrijf in 3 zinnen wat jouw gekozen personage denkt over de situatie die jij gekozen hebt

Kies uit:

Een Javaanse boer

Een rijke Nederlandse ondernemer

Een Indonesisch nationalist

Een Molukker

Leerdoelen

Deel 1

Je kunt aantonen in welke positie de **Molukse KNIL-soldaten** zaten en welke rol zij speelden

Deel 2

Deel 3

Deel 2

Molukkers naar en in Nederland, 1951-1977

Molukse KNIL Soldaten

- KNIL soldaten hadden trouw gezworen aan Nederland. Nederland voelde zich verantwoordelijk voor hen -> **mochten voor een tijdje naar Nederland voor de veiligheid.**

Hoe ervaren de Molukkers de reis?

Het verhaal van Eli in de Molukken

- Geboren in Jakarta, Indonesië in 1948
- 'Onveilig omgeving'
- 1951 reis naar Nederland

De Molukkers komen aan in Nederland

- Komen met schepen naar Nederland met slechts een koffer en zichzelf
- Worden geplaatst in wijken en kampen in heel Nederland waaronder Kamp Westerbork.

Molukse woonoorden in Nederland (1951-1989)

Groningen

1. Carel Coenraad Polder (Finsterwolde)
2. Marum (Nuis)

Friesland

3. Oranje (Fochteloo)
4. Ybenheer (Fochteloo)
5. Wite Pael (Sint Johannesga)
6. Wyldemerck (Balk)

Drenthe

7. De Fledders (Norg)
8. Schattenberg (Westerbork)
9. Pieterberg (Westerbork)
10. Mantinge (Westerbork)
11. Ruinen (Ruinen)
12. Stuifzand (Ruinen)
13. Geesbrug (Oosterhesselen)

Overijssel

14. Beenderribben (Steenwijkerwold)
15. Pikbroek (Steenwijk)
16. Eind van 't Diep (Steenwijk)
17. Beugelen (Staphorst)
18. Conrad (Rouveen)
19. Laarbrug (Ommen)
20. Eerde (Ommen)
21. Vossenbosch (Wierden)
22. St. Joseph (Glanerbrug)

Gelderland

23. De Zwaluwenburg (Elburg)
24. Vaassen
25. Teuge (Voorst)
26. De Biezen (Barneveld)
27. De Schaffelaar (Barneveld)
28. Elzenpasch (Tiel)
29. Schutsluizen (Tiel)
30. Overbroek (Echteld)
31. Lingebrug (Kesteren)
32. De Haar (Randwijk)
33. De Bruynhorst (Ederveen)
34. Golfinks (Arnhem)
35. Onderlangs (Arnhem)
36. Snodenhoek (Elst)
37. Klein Baal (Bemmel)
38. De Hogehorst (Groesbeek)
39. De Kemp (Wehl)
40. Vosseveld (Winterswijk)

Noord-Holland

41. Oude Zeug (Wieringermeer)
42. Medemblik
43. Coehoorn (Muidenberg)
44. Almere (Huizen)

Zuid-Holland

45. Kazerne (Woerden)
46. Utrechtse Straatweg (Woerden)
47. Singel (Woerden)
48. IJsseloord (Capelle a/d IJssel)
49. Kamp Q (Slikkerveer)

Zeeland

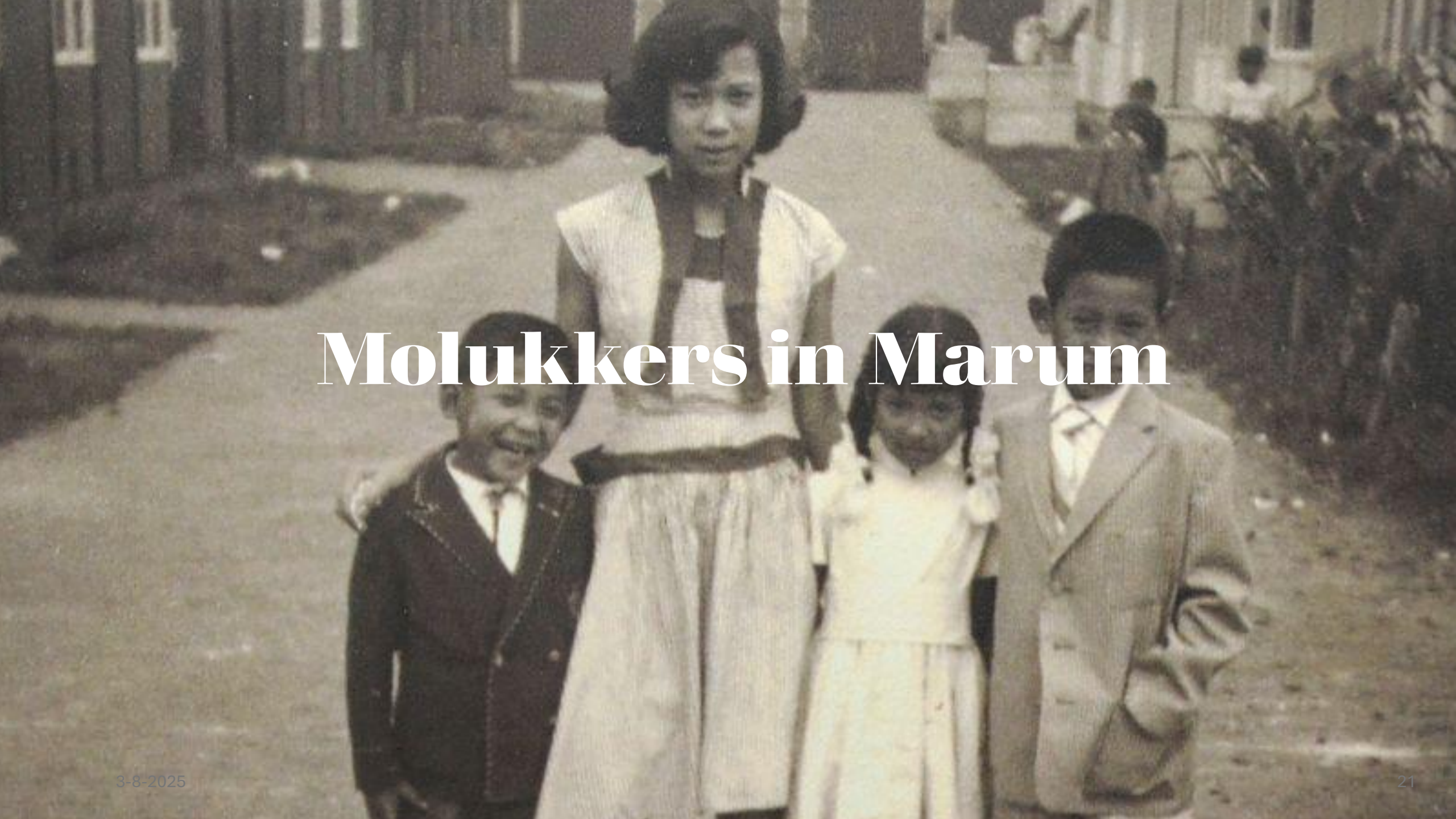
50. Noordwelle (Westerschouwen)
51. Burghsluis (Westerschouwen)
52. Brydorpe (Middenschouwen)
53. Kerkwerpe (Middenschouwen)
54. Grijskerke
55. Westkapelle
56. Serooskerke
57. Koudekerke
58. Vlissingen I
59. Vlissingen II
60. Vliegenveld Souburg
61. Middelburg I
62. Middelburg II
63. Kruiningen I
64. Kruiningen II
65. De Haven (Breskens)
66. Duinoord (Groede)
67. Wilgenhof (Oostburg)
68. Rodanborgh (Aardenburg)

Noord-Brabant

69. Wouw
70. Lunetten (Vught)
71. Donzel (Nistelrode)
72. Villheide (Mill)
73. Vierlingsbeek
74. Lage Mierde
75. Baarschot (Middelbeers)

Limburg

76. Plasmolen (Mook)
77. Genapium (Gennep)
78. Oude Molen (Welt)
79. Vlakwater (Venray)
80. Tienray (Meerlo/Wanssum)
81. Blerick (Venlo)
82. Tungalroy (Weert)
83. Heythuizen
84. Maashaven (Roermond)
85. Montfort
86. Op de Loop (Echt)
87. Lillbosch (Echt)
88. Graetheide (Geleen)
89. Rijkholt (Eijsden)
90. Capucijn Klooster (Eijsden)

Molukkers in Marum

Kamp Nuis

- 1941: Een kamp voor het geven van een **nazi-opvoeding** aan jongens
- Na de oorlog: een gevangenkamp voor **collaborateurs**, later een **jeugdgevangenis**
- 1951: In het kamp verbleven 'tijdelijk' 250 **Molukkers**, maar vdie ertrokken pas in jaren '60
- Tegenwoordig wonen de nazaten van deze Molukkers in o.a. Marum, Drachten, Hoogkerk of de Wijert (Groningen).

Eli in Nuis

- 1951: reis naar Nederland en kamp Nuis
- *'Het was een groot kamp, waar mensen van verschillende achtergronden en eilanden woonden. Er waren geen grote conflicten. Alleen bij de kinderen: we gingen met de voorste barakken samen vechten tegen de achterste. Dan speelden we Ivanhoe.'*

"De kinderen konden kind zijn"

Opdracht Reisverslag

- **Wat:** Jullie maken een kort verhaal over de reis van Molukse kinderen naar Nederland. Hoe was het daarna voor ze in de kampen?

Ga in de schoenen staan van een 12-jarige Molukse jongen of of Moluks meisje dat in 1951 per boot naar Nederland reist. Vermeld in ieder geval het volgende: *hoe voel je je tijdens de reis, hoe is het om in een nieuw land aan te komen (NL), hoe is de nieuwe woning? Wat voor sfeer hangt er? Hoe gaan de Nederlanders met jou om?*

- **Hoe:** Jullie maken dit op papier of op een laptop
- **Hulp:** Docent, Laptop indien aanwezig en het internet.
- **Tijd:** 20 minuten de tijd
- **Uitkomst:** Jullie krijgen een idee hoe een kind zich voelde over de reis
- **Klaar:** Kom langs bij de docent

Leerdoelen

Deel 1

Je kunt aantonen in welke positie de **Molukse KNIL-soldaten** zaten en welke rol zij speelden.

8/3/2025

Deel 2

Je kunt beschrijven **waarom** de Molukkers naar Nederland kwamen en hoe het voor hen was.

Deel 3

Deel 3

Molukkers in opstand, 1966-nu

Protestacties Molukkers

- Gijzeling indonesische ambassade Wassenaar in 1970
- Gijzeling basisschool Bovensmilde in 1977, tegelijk met treinkaping

Treinkaping bij de Punt in 1977

A black and white photograph showing the front of a high-speed train, possibly a TGV, that has been severely damaged. The train's nose is crumpled, and the windshield is shattered. Several people are standing in front of the train, looking at the damage. One person is leaning against the side of the train. The train has "Not Roken" (No Smoking) signs on its side. The text "Maar waarom?" is overlaid in the center of the image.

Maar waarom?

Perspectieven van de Treinkaping

- Onderzoek in tweetallen één perspectief op de treinkaping in 1977 en beschrijf kort:
- Wat vond deze groep van de kapingen? Welke emoties horen daarbij? Wat voor een gevolgen had deze gebeurtenis voor deze groep.

Perspectieven:

- De Molukse kapers
- De gegijzelden in de trein
- Nederlandse politie en militairen
- Molukse gemeenschap in Nederland (Marum?)
- De media
- Joop Den Uyl (minister president)

Hoe leven de Molukkers **nu** in Nederland?

Van 12 naar 71 duizend inwoners

Integreren (bijvoorbeeld veel Molukkers met Nederlandse partner)

Molukse wijken blijven

Gemiddeld lager inkomen met gelijke arbeidsdeelname

Klassikale stellingen

Zijn deze stellingen toepasbaar nu (na 2000) of vroeger (voor 2000) of allebei?

1. Molukkers wonen vaak bij elkaar in aparte wijken.
2. Molukkers krijgen les in hun eigen taal.
3. Er was veel frustratie bij Molukkers over hoe ze behandeld werden.
4. Veel Molukse jongeren zijn maatschappelijk betrokken (sport, politiek etc.)
5. Molukkers willen erkenning voor hoe er met hen is omgegaan.
6. De Nederlandse regering belooft de Molukkers dat ze nog terug kunnen gaan.

Afsluitings Opdracht; Twee Perspectieven

Je krijgt een stelling of een situatie voor je, je gaat dan kijken naar hoe de **Nederlandse overheid** er naar keer en hoe een **inwoner van de Molukken** er naar keek

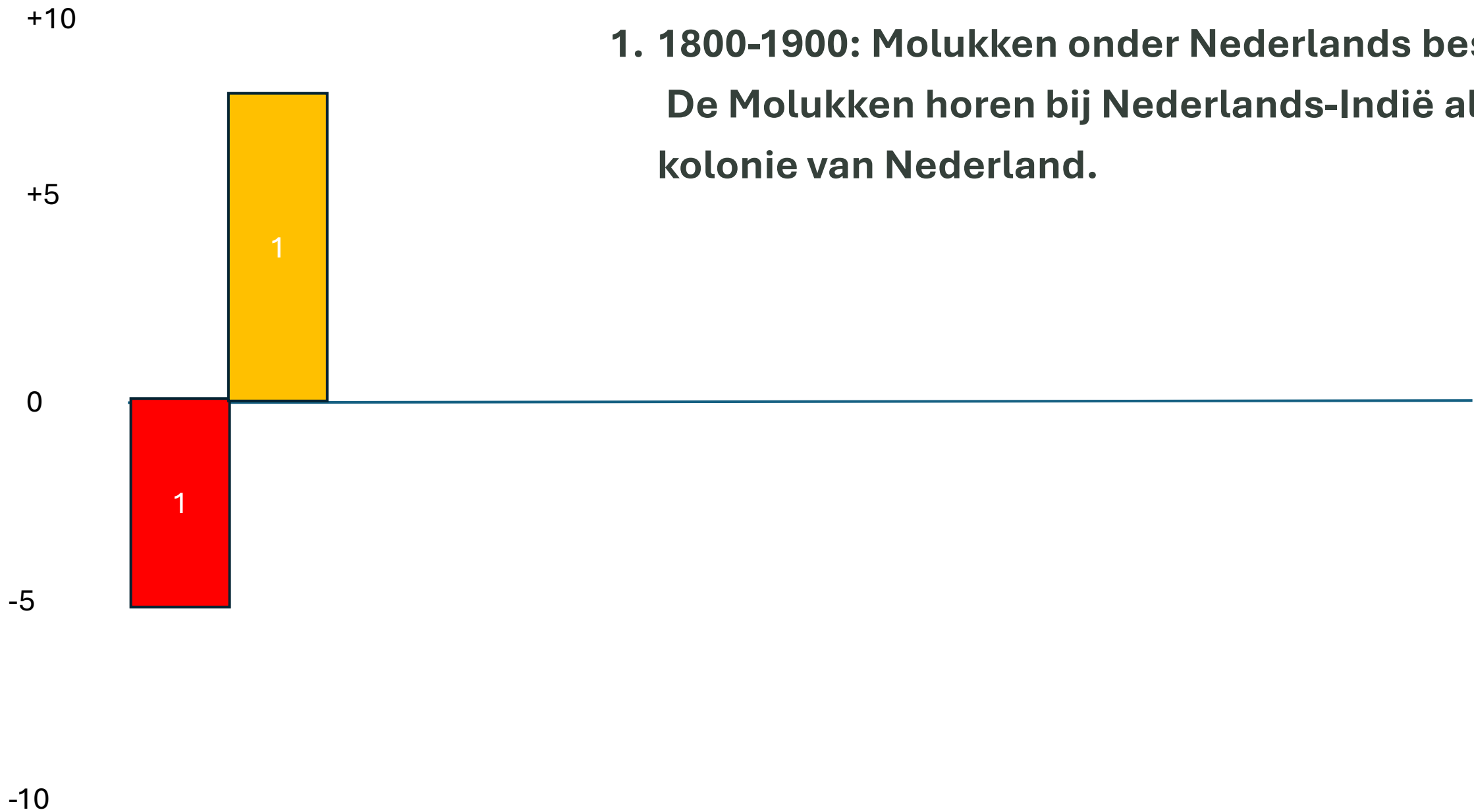
Hoe? Bij elke stelling teken je twee balkjes op de lijn; +10 is het meest positief, 0 is neutraal, -10 is volkomen negatief.

In duo's

15-20 minuten, hierna worden de antwoorden besproken en vergeleken; wie heeft wat anders?

1. 1800-1900: Molukken onder Nederlands bestuur

De Molukken horen bij Nederlands-Indië als kolonie van Nederland.

1. 1800-1900: Molukken onder Nederlands bestuur
De Molukken horen bij Nederlands-Indië als kolonie van Nederland.
2. 1942–1945: Japanse bezetting
Tijdens de Tweede Wereldoorlog neemt Japan heel Nederlands-Indië in, inclusief de Molukken
3. 17 augustus 1945: Onafhankelijkheid Indonesië
De Republiek Indonesië wordt uitgeroepen
4. 1947: Eerste Politieke Actie
Nederland stuurt troepen terug om controle over Indonesië te houden, KNIL vecht mee.
5. 1948–1949: Tweede Politieke Actie
Nederland voert een tweede militaire actie om Indonesië onder invloed te houden.
6. 27 december 1949: Onafhankelijkheid
Nederland geeft officieel de macht aan de Republiek Indonesië, ze zijn nu écht onafhankelijk

7. 25 april 1950: Uitroepen RMS

Molukse leiders roepen de Republiek der Zuid-Molukken (RMS) uit.

8. Mei 1950: Nederland weigert RMS te erkennen

De Nederlandse regering noemt het uitroepen van een eigen land illegaal.

9. Mei 1951: Besluit overplaatsing KNIL-veteranen

Nederland besluit Molukse KNIL-soldaten en hun gezinnen naar Nederland te halen.

10. Halverwege 1951: Eerste Molukse families komen aan in Nederland

De eerste groepen Molukkers landen in Nederland

11. 1951–1960: De Molukkers komen aan in de opvangkampen

Soms waren de omstandigheden slecht, maar de mensen maakten er het beste van

12. 1960–1970: Molukse kinderen gaan naar Nederlandse scholen en krijgen les in gewone klassen, vaak met extra taallessen.

13. 1975–1977: In verband met de acties van Molukkers voor een eigen land zet de overheid overal in het land extra politie en militairen in rond Molukse woonoorden
14. 1980–2000: Molukse inwoners richtten culturele verenigingen en kerken op om hun taal, muziek en tradities levend te houden
15. 2000–nu: Gemeenten organiseren herdenkingen en festiviteiten over de Molukse geschiedenis en bijdrage in Nederland

Eli na kamp Nuis

- Zet zich in voor de Molukse gemeenschap in Marum
 - Organiseerde bijvoorbeeld een grote reünie
- 'kickbokslegende'

Leerdoelen

Deel 1

Je kunt aantonen in welke positie de **Molukse KNIL-soldaten** zaten en welke rol zij speelden

Deel 2

Je kunt beschrijven **waarom** de Molukkers naar Nederland kwamen en hoe het voor hen was

Deel 3

Je kunt een aantal redenen benoemen waarom Molukse jongeren in de jaren '70 **protesteerden** en wat ze daarmee wilden bereiken.

